

O'ZBEKISTON DAVLAT KONSERVATORIYASI NUKUS FILIALI XALQ CHOLG'ULARINING IJODIY FAOLIYATI

O'zbekiston Davlat Konservatoryasi Nukus filiali "umumiy kasbiy va social-gumanitar fanlar" kafedrası

"Musiqashunoslik" mutaxassisligi 2- kurs talabasi

Madrimova To'xtajon

Ilmiy rahbar

Kamalova Gulmaryam Maksedullaevna

Annotatsiya: Ushbu maqolada Qoraqalpog'iston xizmat ko'rsatgan artisti , Qudaybergen Turdiqulovning Menin jigit vaqtim senin qiz vaqting asarni mazmun va melodiya jixatdan ochib beriladi. Sherning matni Ibrayim yusupovga tegishli Bu asarda sevgi va yoshlik o'tmish xotiralari taranum etiladi g'oyaviy mazmunida she'rd a yigit va qiz yoshligidagi sof sevgi, xotiralar va o'sha davirning romantik tuyg'ulari tasvirlangan

Kalit so'zlar: melodiya, qisim, avj, taqt, matif, diyafazon, jumla, qator.

Аннотация: В данной статье с точки зрения содержания и мелодии раскрывается произведение заслуженного артиста Каракалпакстана Кудайбергена Турдигулова «Время моего мальчика, время твоей девочки». Текст стихотворения принадлежит Ибраиму Юсупову. В этом произведении воспеваются воспоминания о любви и юности. По своему идейному содержанию стихотворение описывает чистую любовь, воспоминания и романтические чувства юности мальчика и девушки.

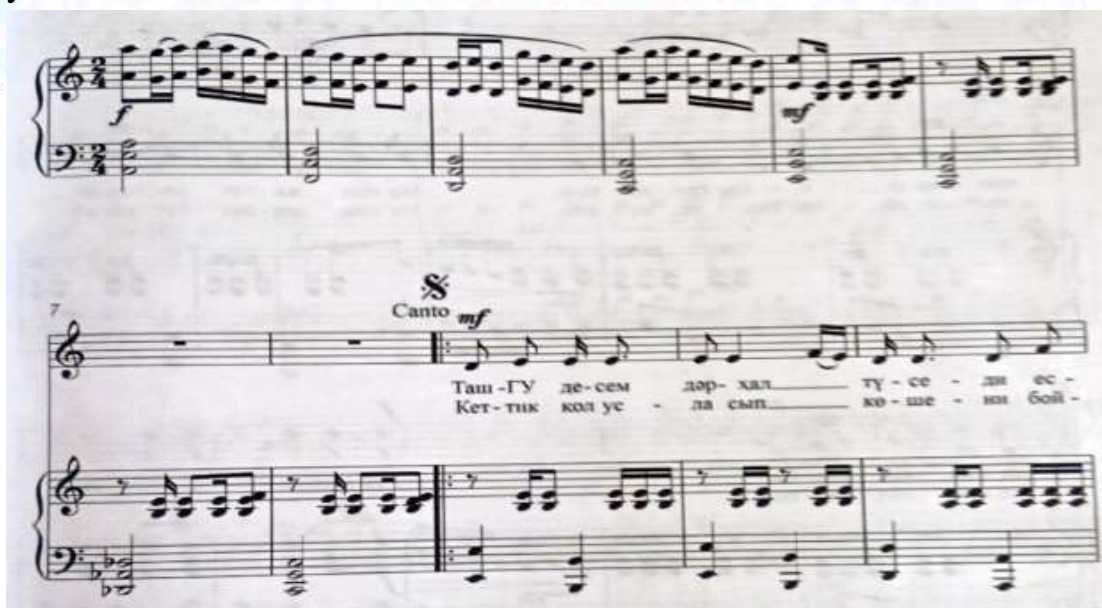
Ключевые слова: мелодия, партия, кульминация, трон, матиф, диапазон, предложение, строка.

Annotation: In this article, the work of the Honored Artist of Karakalpakstan, Kudaybergen Turdigulov, "My boy's time, your girl's time" is revealed from the point of view of content and melody. The text of the poem belongs to Ibrayim Yusupov. In this work, the memories of love and youth are sung. In its ideological content, the poem describes the pure love, memories and romantic feelings of the youth of a boy and a girl.

Key words: melody, part, climax, throne, matif, diaphason, sentence, line.

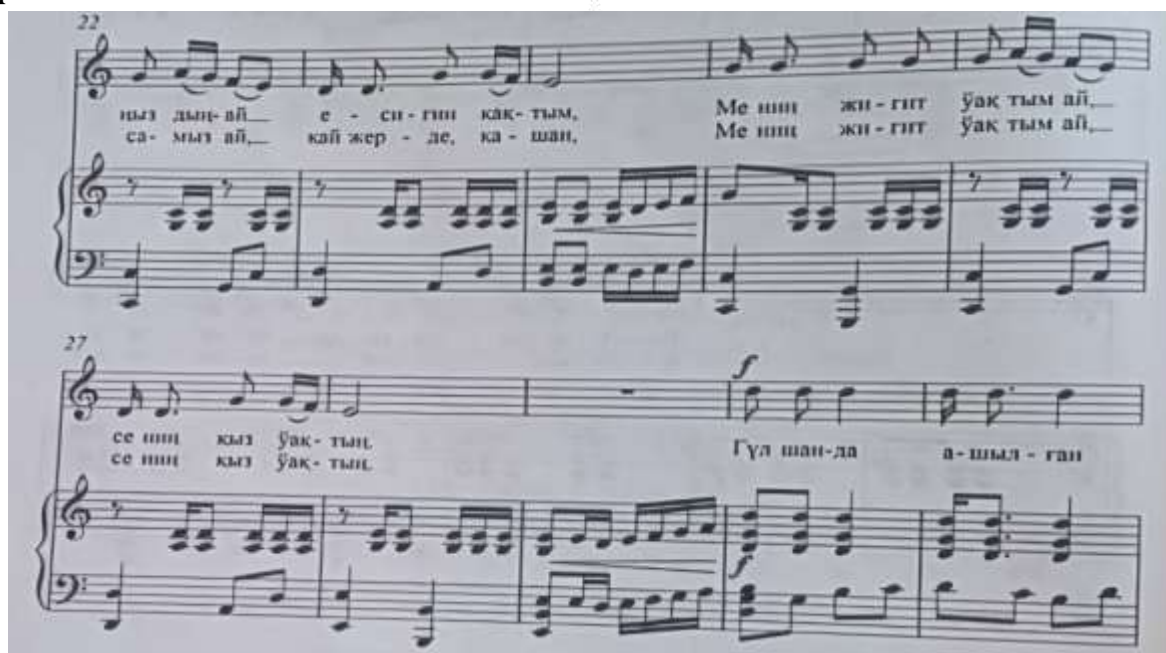
Qoraqalpog'iston xizmat ko'rsatgan artisti, Berdak nomidagi davlat mukofoti laureati, O'zbekistonga xizmat ko'rsatganlik medali sohibi, taniqli sozanda, o'qituvchi va bastakor Qudaybergen Turdiqulov 1925-yilda Imboy qalasida tug'ilgan. U 1940-yillarda teatr sahnasida ijod qilishni boshlagan. 1944–1964-yillarda Berdak nomidagi davlat filarmoniyasida musiqa bo'yicha boshqaruvchi bo'lib ishlagan. Shu davrda

uning mashhur “G‘ayrat sazi” asari dunyoga kelgan. 1964-yilda Turdiqulov N. Muhammaddinov rahbarligida skripka bo‘limida ta‘lim olgan. 1969-yilda Qoraqalpog‘iston davlat pedagogika institutiga o‘qishga kirgan. 1972–1980-yillarda radioeshittirish qo‘mitasi qoshidagi ansambl orkestrining boshlig‘i sifatida faoliyat yuritgan. 1980–1992-yillarda Ayimbetov nomidagi madaniy-ma‘rifiy texnikumda musiqa bo‘yicha o‘qituvchi sifatida tajriba orttirgan. Turdiqulov o‘zining san‘atga bag‘ishlangan hayoti davomida ko‘plab unvon va mukofotlarga sazovor bo‘lgan, o‘zbek va qoraqalpoq madaniyatining rivojiga katta hissa qo‘shgan. Turdiqulov 200 dan ortiq qo‘shiq, soz asarlari bor. O‘zbekiston va Qoraqalpog‘iston xalq artisti, Hamza va Berdak nomidagi davlat sovrinlari sovrindori Uning yorqin ijodidan biri, Menin jigit vaqtim senin qiz vaqting musiqasini yozadi sherning matni Ibrayim yusupovga tegishli Bu asarda sevgi va yoshlik o‘tmish xotiralari taranum etiladi g‘oyaviy mazmunida she’rda yigit va qiz yoshligidagi sof sevgi, xotiralar va o’sha davirning romantik tuyg‘ulari tasvirlangan asar orqali muallif o’sha davirning qayg‘uli, ammo samimiy va iliq xotiralarini yodga oladi asar xalq kuylariga xos tarzda oddiy va samimiy yozilgan. Mi frigiyladida bo‘lib 2/4 o‘lchovida yozilgan asarning boshlanishi, Allegro Moderato tempida yangraydi kirish qismida 4/4 taqitdan 1jumla va 1 matif mavjud kvadratniy bo‘lib bu qisimda melodiya oktava bilan ijrosi orqali asosiy mavzu tanishtiriladi

Kirish qismi tugalangandan keyin vaqalis bilan birgalikda ijro qilinadi asosiy melodiya vaqalisning partiyasida yangraydi. Qo‘shiqning ovoz diyafazoni keng emas asosan balandligi o‘rtacha darajada bo‘lib, his tuyg‘ularini yumshoqroq aks ettiradi Asar xalq kuylariga xos tarzda oddiy va samimiy bu uslub tinglovchiga o‘zbek va qoraqalpoq xalq an‘analarini eslatadi. Asar 3 qisimli bo‘lib 1 qisimda sof va sekin boshlanadi, tinglovchini xisiy dunyoga olib kiradi 2-jumladayam 4/4 taqitdan bolib kvadratniydir 2-jumladan keying turuvchi 5 taqt bog‘lovchi vazifasida keladi asarning

avj qismini qisqacha ko'rsatib beradi oxirda melodiya o'zgargan xolda qo'shiqning naqorati takrorlaniladi

22
 ыяз дың ай... е - си - гини кақ - тым, Ме шии жи - гит уақ тым ай...
 са - мыз ай... кай жер - де, ка - шан, Ме шии жи - гит уақ тым ай...

27
 се шии кыз уақ - тың, Гүл шан - да а - шыл - ган
 се шии кыз уақ - тың.

Kuyning 2 qisimiga kelib asarning kulminatsiya qismi melodik jihatdan yuqori nuqtaga yetadi. Bu davrda melodiya odatda o'zining balandligi va kuchaygan ohanglar bilan ajralib turadi. Yoshlik, sevgi va xotiralar tinglovchiga maksimal darajada yetkaziladi melodiya tinch va sodda boshlangandan keyin kulminatsiyada ancha dramatik va boyroq bo'ladi, vokalist yuqori notalarni olib boradi, bu esa his tuyg'ularni yanada ta'sirliroq va kuchliroq ifodalashda yordam beradi. Dinamikalar ham kuchayadi asar avjga chiqish bilan tinglovchiga kuchli hisiyotlarni yetkazadi,

7
 Canto *mf*
 Таш - гу де - сем дәр - хал тү - се - ли ес -
 Кет - тик кол ус - ла сып... кө - ше - ни бой -

Avj qismi 3 jumla bo'lib 6/6 taqidan va 2 ta matif mavjud, keying 5 taqit bag'lovchi vazifada keladi. 4 jumla 4 /4 taqitdan bo'lib kuyning boshidagi 2 jumla o'zgargan xolda takrorlaniladi va asarning kirish qismi bilan kuy yakunlaniladi. 3 qisimda 1 volta ijro qilinadi. Vaqalisning so'zlari o'zgargan holda yakunlaniladi

